

R R C

ROMSKI RESURSNI CENTAR (RRC)

je program Ekumenske humanitarne organizacije. RRC je počeo sa radom u januaru, 2000. godine.

Romski resursni centar obezbeđuje različite resurse i objedinjuje više aktivnosti, usluga, servisa: promociju jednakih prava svih građana-ki, prevazilaženje predrasuda o marginalizovanim grupama, informisanje, savetovanje i konsultacije, zagovaranje i lobiranje, osnaživanje putem obrazovanja, radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja, pomoć u poboljšanju uslova stanovanja i dr.

RROMANO RESURSNO MAŠKARIPE

(RRRM) si programo Ekumensko humanitarno arganizacijako. RRRM teljarda e bučasa ando Januari, 2000 birš.

Rromano resursno maškaripe del averčhande resursujra tahj čidel majbut ažutimata, buća, sikavel sa jekh vorrte sa e forutnengo-ge, sikavipe te na anglogindilpe pale agorime manuša, vjastipe, sar te čerelpe thaj sar si majlačhe, sar te varekas anes pe čire svatujra, zuralipe sikavimasa, bućako sićope, bućaripe thaj korkorrobućaripe, ažutipe te ločarelpe o čherutno trajo thaj aver.

THE ROMA RESOURCE CENTRE

(RRC) is the program of the Ecumenical Humanitarian Organization. The RRC began work in January 2000.

The Roma Resource Centre provides various resources and brings together a range of activities and services: The promotion of equal rights for all citizens, overcoming of prejudice against marginalised groups, information, advice and consultations, advocacy and lobbying, empowering through education, on the job training, employment and self-employment, assistance with improvements of living conditions etc.

CILJEVI RRC

Opšti cilj:

■ Doprineti poboljšanju socio-ekonomskog položaja Roma-kinja u Srbiji.

Specifični ciljevi:

■ Promovisati ljudska prava i podržati romsku nacionalnu zajednicu u inkluzivnim procesima, putem boljeg informisanja, obrazovanja, radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja i poboljšanjem uslova stanovanja.

■ Podržati socijalnu inkluziju romske dece i omladine, omogućavanjem ravnopravnog pristupa i učešća u obrazovnim procesima.

ARESİPE RRRM

Intrego aresipe:

■ Te majlačardol o socio- ekonomsko trajo Rromengo ande Srbija.

Kotora arasipeske:

■ Sikavipe manušane vorrtongeo thaj te e Rroma aven sar vi aver, majlače vjastimasa, sikavimasa, sastarimasko sikavimasa, bučake sikavimasa thaj ažutipe te ločarelpe o cherutno trajo.

■ Ažutipe e čhavorrenge thaj ternenge te avel len šaipe palo sićope sar vi avren.

GOALS OF RRC

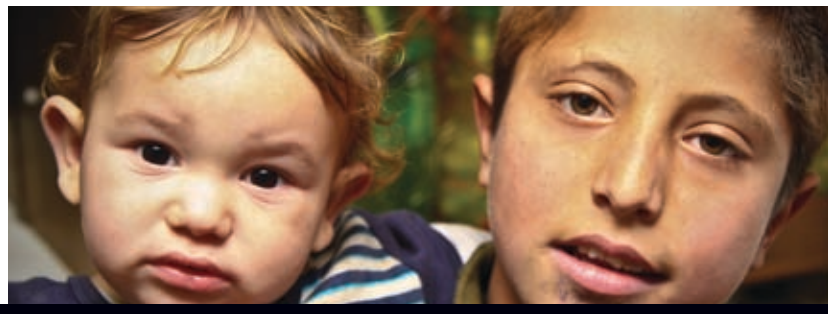
Overall goal:

■ To contribute to the socio-economic position of Roma in Serbia.

Specific objectives:

■ To promote human rights and support the Roma ethnic community in inclusive processes, through improved information, education, on the job training employment and self - employment and improvement of housing conditions.

■ To support the social inclusion of Roma children and young people, by providing equal access and participation in the education processes.

PROGRAMSKE OBLASTI RADA RRC

- STANOVANJE
- INFORMISANJE I
JAVNO ZAGOVARANJE
- OBRAZOVANJE
- ZAPOŠLJAVANJE

U kontinuitetu od osam godina, RRC realizuje različite projekte, u sve 4 programske oblasti.

Petnaestogodišnje iskustvo EHO u radu sa ranjivim grupama, doprinelo je da RRC danas primenjuje jedan od retkih i uspešnih participativnih modela za rad sa romskom nacionalnom zajednicom.

BUČARIMASKE KOTORA RRRM

- BEŠIPE
- VJASTIPE THAJ
ANDIPE PE ČIRE SVATUJRA
- SIČOPE
- BUČARIPE

Ande ohto bîrş, RRRM ikerel na sa jekh projektujra, ande ştar programoske kotora.

Deşupandžebîrşesko džanglipe EHO-ko ande buçi e agorime manušenca, loçharda te o RRRM adeş bučarel participativne modelesa e Rromenca savo sikadilo sar zurale laçho.

RRC PROGRAM AREAS

- HOUSING
- INFORMATION
AND PUBLIC ADVOCACY
- EDUCATION
- EMPLOYMENT

During the whole eight years of its existence RRC has implemented a range of projects in these 4 areas.

Fifteen years experience of work with vulnerable groups has enabled RRC today to apply one of the rare successful participative models for working with the Roma national community.

2007.

2009.

STANOVANJE

Za rešavanje postojećih problema (legalizacija nehygijskih naselja i nedostatak osnovne infrastrukture) u romskim naseljima u AP Vojvodini/Srbiji, Romski resursni centar je razvio jedinstveni model rada sa pripadnicima romske nacionalne zajednice. Model „**Održiva obnova romskih naselja**“ podrazumeva sveobuhvatni pristup u rešavanju postojećih problema i participativne metode rada, koje podrazumevaju uključivanje svih zainteresovanih grupa-strana u proces odlučivanja, kao i izradu strategije za poboljšanje socio-ekonomskog položaja Roma-kinja u AP Vojvodini/Srbiji. Najveći značaj u celom procesu imaju predstavnici romske nacionalne zajednice, koji svojim aktivnim učešćem doprinose održivosti celog procesa.

BEŠIPE

Palo agoripe pharimatengo save si (legalizacija biuže carengo thaj fundomaski infrastrukture) ande rromane care ande AP Vojvodina / Srbija, Rromano resursno maškaripe buljarda loko varo pe savo, šaj e rromenca te bučarelpe. Varo „**Inčarimasko nevipe rromane carengo**“ mothol sar katar sa e riga te agorisarelpe o pharipe thaj varo pe savo savorra dena piro ažutimasko kotor, sa kola čidimata – riga save kamen, šaj te činaven sar čerelape, sar vi čerdipe strategijako sar te anglunilpe socio – ekonomsko ačhipe e rromengo ande AP Vojvodina – Srbija. Maj importantne ande sa godova si, kola save si anglune maškar e rromano minuritengo čidipe, save pire bučasa den inčaripe pe sa kova so čerelpe.

HOUSING

In order to solve the existing problems in Roma Settlements (legalisation of unhygienic settlements and lack of basic infrastructure) in the AP Vojvodina/Serbia, the Roma Resource Centre has developed a unique work model in cooperation with members of the Roma national community. This **Sustainable renewal of Roma settlements** model comprises a comprehensive approach to the solution of existing problems and participative work methods, which involve the participation of all interested groups, stakeholders and parties in the decision-making process, as well as the production of a strategy for improvement of the socio-economic status of Roma in the Vojvodina/Serbia. The most important part in the whole process is played by representatives of the Roma national community, who contribute to the sustainability of the whole process by their active involvement.

5
RAZLOGA
Zašto ovaj model rada?

Participacija
Fleksibilnost
Održivost
Ekonomičnost
Sveobuhvatnost

5
SOSTAR
E bući pe kava varo?

Participacija
Fleksibilnost
Inćaripe
Ekonomičnost
Katar sa e riga

5
REASONS
Why this model works?

Participation
Flexibility
Sustainability
Economy
Comprehensiveness

Participacija

Ovaj model podrazumeva obavezno učešće ciljne grupe u svim projektnim fazama. Projekat se izrađuje isključivo u saradnji sa Romima-kinjama koji-e donose najvažnije odluke, a uskladu sa kulturom i tradicijom, uzimajući u obzir sve karakteristike ove nacionalne zajednice.

Fleksibilnost

Ovaj model ne nameće gotova rešenja - projekte. Individualno planiranje povećava osećaj vlasništva nad procesom i daje mogućnost ciljnoj grupi da sama odlučuje o različitim projektnim fazama – vrsti i dinamici izvođenja građevinskih radova neophodnih radi poboljšanja uslova stanovanja. Takođe, ovaj model se može implementirati u različitim sredinama, koje su Romi-kinje izabrali kao svoje životno okruženje.

Participacija

Kava varo mothol kaj e manuš a svenge ažutilpe, moraš te hasnaren varese, katar o teljaripe thaj džiko agopripe e projektosko. O projekto ćerelpe ando jekhipe e rromenca save anen maj inportantne činavimata a paša godova dičhelpe te kultura thaj tradicija kale themesko.

Fleksibilnost

Kava varo del o gatipe projektengo. Sar te ćerelpe, kotor po kotor, del šaipe te kola savende ažutilpe, korokrro mothon so sar thaj kana kamen te ćerelpe kova so ažutila lango trajo. Kava varo šal ćerelpe pe averčhadne thana, save e Rroma losardine, sar pirro trujalipe.

Participation

This model requires the involvement of the target group at all stages of the project. The project is developed solely in cooperation with men and women from the Roma community who take the most important decisions, in line with their culture and traditions, taking into account all the characteristics of this national community.

Flexibility

This model does not impose ready-made solutions and projects. Individual planning increases the feeling of ownership of the process and allows the target group to take its own decisions at various stages of the project, in relation to the type of building works and the timescale required to improve the housing conditions. Furthermore, this model can be implemented in varying environments which the Roma have chosen to live in.

Održivost

Ovaj model teži da osnaži ciljnu grupu i promoviše njihovo aktivno učešće u procesu, kao i preuzimanje odgovornosti za realizaciju projekta. Programom radnog osposobljavanja (ili „*On the job training*“) povećava se konkurentnost Roma-kinja na tržištu rada, što im pomaže u sticanju ekonomske samostalnosti.

Ekonomičnost

Ovaj model je veoma ekonomičan, racionalan: na uloženi 1500 € u građevinskom materijalu potrebnom za sanaciju kuće, tj. poboljšanje uslova stanovanja, Romi-kinje sami-e kroz izvođenje građevinskih radova i kupovinu polovnog građevinskog materijala, ulože dodatnih 1500 €.

Inčaripe

Kava varo ćerel zurarel e manušen savenge ažitilpe thaj sar delen šaipe te dumaven, gajda vi trubun te len pe peste godova sar gatisarelape o projekto. O programo, skavipe bučarimasko (jal „*On the job training*„) vazdel o rodipe e Rromengo po tržište bučarimasko, so ažitilen te ekonomski zurarenpe.

Ekonomičnost

Kava varo mothol pale godova sar šaj pe 1500 eura, po ćindo ćherutno matrijali palo lačharipe e ćherengo, pale majlačho trajo, e Rroma den purano ćherutno matrijali thaj piri zor pale bući, savi anel 1500 eura, sar lego kotor, savo dine pale majlačho trajo.

Sustainability

This model has as its aim the empowering of the target group and the promotion of their active involvement, as well as the taking on the responsibility for completion of the project. The On the job training program increases the ability of men and women from the Roma community to compete in the job market, which can help them to become economically independent.

Economy

This model is very economical and rational: for every 1500 € in building materials required for house repairs, i.e. improving housing conditions, the Roma themselves invest a further 1500 € by carrying out building work and providing reclaimed building materials.

Sveobuhvatnost

Ovaj model se bavi socijalnom inkluzijom i podrazumeva aktivnosti u oblastima: obrazovanja, zdravstva, zapošljavanja i stanovanja (a u skladu sa NAP-ovima). Sve projektne aktivnosti imaju za cilj izgradnju kapaciteta i resursa Roma-kinja, što utiče na dalji razvoj lokalne zajednice.

Katar sa e riga

Kava varo éerel, socijalno inkluzija thaj bući po: soçope, sastipe, bućaripe thaj čerutnipe (sar mothon NAP – ujra). Se projektne aktivnostujra bućaren po čerdipe kapacitetosko thaj resursujra e Rromenge, save anen buljeripe ande lokalne čidimata.

Comprehensiveness

This model is concerned with social inclusion and comprises activities in the fields of: education, healthcare, employment and housing (all in accordance with the National Action Plans). All activities within the project are aimed at building the capacity and resources of the Roma, and thereby contributing to the development of the local community.

1.1. Projekat:

»Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u dva romska naselja u AP Vojvodini, Srbiji«

- Naselje Bangladeš, Novi Sad, opština Novi Sad
- Naselje Ciganski kraj, Đurđevo, opština Žabalj

1.1. Projekto:

»Socijalo inkluzija thaj pale majlačho čheripe ande duj rromane care ande AP Vojvodina, Srbija«

- Care Bangladeš, Novi Sad, opština Novi Sad
- Care Romano agor, Đurđevo, opština Žabalj

1.1. Project:

»The social inclusion and improvement of living conditions in two Roma settlements in the AP Vojvodina, Serbia«

- Bangladesh Settlement, Novi Sad, municipality of Novi Sad
- Ciganski kraj Settlement, Đurđevo, municipality of Žabalj

Naselje Bangladeš, Novi Sad

Početakom jula, 2007. godine, RRC je otpočeo sa realizacijom projekta „Socijalna inkluzija i poboljšanje uslova stanovanja u dva romska naselja u AP Vojvodini, Srbiji“.

U periodu, 01.07.2007. – 31.12.2008. RRC model rada je testiran u novosadskom naselju Bangladeš.

Procesom obnove naselja, sanacijom stambenih jedinica – postavljenjem novog krovnog pokrivača, izgradnjom kolektivnih septičkih jama, izgradnjom nove prostorije za stanovanje i kupatila, uvođenjem električne energije u kuće – rukovode stanovnici naselja, koji poseduju profesionalno iskustvo i/ili su završili RRC program radnog osposobljavanja („On the job training“) i stekli nove veštine i znanja iz građevinsko–instalaterskih zanata.

Care Bangladeš, Novi Sad

Teljaripe julosko 2007. birš. RRRM teljarda e projektosa: „Socijalo inkluzija thaj pale majlačho čheripe ande duj rromane care ande AP Vojvodina, Srbija“.

Ande vrjama, 01. 07. 2007. – 31. 12. 2008. RRRM varo e bućako zumadape ande Care Bangladeš.

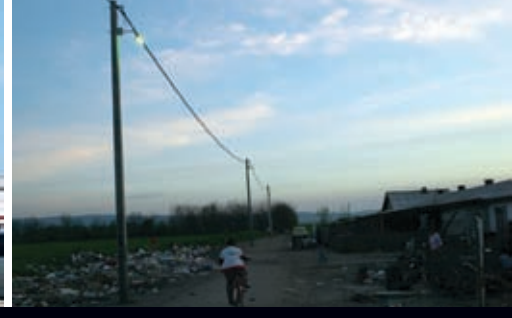
Lačharipe čherengo ande care – čhutipe čherutnege učharipesko, hanavipe septičke hīvjengo,čerdipe majjekh sobako thaj kupatilosko, cidipe strujako ande čera, čeren e čherutne Rroma sve trajin ande godola care, save džanen godoja buči thaj/vaj agorisardine RRRM Programi bućarimaske sićope („On the job training,“) thaj sićile neve džanglimata thaj bućarimata andar građeviske – instalaterske buća.

Bangladesh Settlement, Novi Sad

At the beginning of July 2007 RRC the implementation of a project entitled *The social inclusion and improvement of living conditions in two Roma settlements in the AP Vojvodina, Serbia*, began.

Over the period from 1st July 2007 to 31st December 2008 the RRC working model was tested in the Novi Sad settlement of Bangladesh.

The process of renovation of the settlement, improvement of the housing units: replacing roofs, building of collective septic tanks, erection of new living accommodation and bathrooms, connection of electricity to the houses, is managed by the inhabitants of the settlement who have the professional experience and/or have completed the RRC “On the job training” program and acquired new knowledge and skills in the building and plumbing trades.

Stanovnici naselja su odgovorni za ceo proces obnove naselja, tj. sanaciju kuća: stanovnici sami izvode građevinske radove (koristeći lokalne ljudske resurse – Moba) , ili direktno plaćaju majstore. U tom procesu pomažu im profesionalci (stručna podrška), najčešće Romi sa radnim iskustvom. Kao važan propratni efekat samo-obnove, Romi povećavaju nivo svojih profesionalnih kompetencija što im pomaže da budu konkurentni na tržištu rada. Ovom metodom rada, stanovnici naselja postaju odgovorni i aktivni učesnici u procesu obnove naselja, što jača osećaj “vlasništva” nad procesom/projektom, utiče na održivost projekta i promovise aktivno učešće građana-nki. Građevinski i drugi materijal, opremu i alat, kao i instrukcije, stručnu podršku i nadzor, obezbeđuje RRC. Do kraja, 2009. godine u 60 kuća u naselju Bangladeš, biće poboljšani uslovi stanovanja i svaka kuća će imati novu funkcionalnu prostoriju, opremljeno kupatilo u funkciji i priključak na gradsku električnu mrežu.

E čerutne kale carege si došale pale sasti bući savi čerelpe pe lenge čera: e čerutne korkorro čeren bući pe pire čera (gajda kaj varekas po ažutipe), vaj počinen e bućarnen. Ande godoja bući ažutin len e bućarna (stručno inčaripe), but dara si godova e Rroma save džanen godoja bući. Kova so so importantno e Rroma vazden piro džanglipe pale buća, so ažutil lenge te aven rodine pale bući. Pe kava varo e čerutne carnge, len e doš thaj sasti e bući trujal lenge čera., so zurarel o haćaripe „thagaripe” palo proceso/projekto thaj sikavel e forutnengo čerdipe. Trubulimata palo čer, oprema thaj alato, sar vi kova sar tubul, strčno inčaripe thaj dikhipe pe sa, del o RRRM. Dži po agor 2009. bišesko ande 60 čera ande care Bangladeš avel majmlačho čerutno trajo thaj sa ječe čere avela majjekh nevi soba, kupatilo thaj phangle pe foroski elektično mreža.

The inhabitants of the settlement are responsible for the process of renovation of the settlement. The inhabitants of the settlements carry out the building works themselves (using local human resources) or by paying tradesmen directly. They are assisted in this by professionals (expert support), mainly Roma with work experience. An important by-product of the self-repair scheme is that the Roma increase their level of professional competence, which enables them to compete in the job market. By this work method, the population of the settlement become responsible and active participants in the settlement renovation process, which strengthens the feeling of “ownership” of the project, affects its sustainability and promotes active involvement by both male and female citizens. The building and other material and tools as well as instruction, expert support and supervision are provided by RRC. By the end of 2009, 60 houses in the Bangladesh settlement will be upgraded and each house will have functional rooms, fully fitted bathrooms and connection to the electric supply.

Naselje Ciganski kraj, Đurđevo, opština Žabalj

Početak marta, 2009. godine, počeo je sa realizacijom projekta poboljšanja uslova stanovanja u naselju Ciganski kraj u Đurđevu, opština Žabalj.

Sporazum o saradnji radi sprovođenja projekta potpisan je 9. aprila 2009. godine:

„Podrška inkluzivnim procesima – Poboljšanje uslova stanovanja i socio-ekonomskog položaja stanovnika romskog naselja u Đurđevu, opština Žabalj“.

Care Romano agor, Đurđevo, opština Žabalj

Po teljaripe marcosno, 2009. biršeske, teljardape projektosa pale majlačho črutno trajo ando care Rromano agor ando Đurđevo, opština Žabalj.

Sporazumo pale maškar bući pale o inkalipe projektosko ramosardo si 9. aprili 2009. bšesko:

„Inčaripe inkluzivne procesonengo – Pale majlačho črutno trajo thaj socio – ekonomsko ačhipe carengo ando Đurđevo, opština Žabalj“.

Ciganski kraj Settlement, Đurđevo, municipality of Žabalj

At the beginning of March 2009 a project to improve living conditions in the Ciganski kraj settlement at Đurđevo, in the municipality of Žabalj began.

On 9th of April 2009 a Memorandum of Agreement to work together on the project was signed:

Support for inclusive initiatives - Improvement of living conditions and the socio-economic status of inhabitants of the Roma settlement in Djurdjevo, municipality of Žabalj.

Potpisnici sporazuma su opština Žabalj, Ekumenska humanitarna organizacija - Romski resursni centar iz Novog Sada i Kancelarija za inkluziju Roma IV AP Vojvodine.

Procesom obnove naselja - izgradnjom septičkih jama, izgradnjom nove prostorije za stanovanje i kupatila, kao i rekonstrukcijom, sanacijom kuća u naselju Ciganski kraj u Đurđevu, rukovode stanovnici naselja, koji poseduju profesionalno iskustvo i/ili su završili RRC program radnog osposobljavanja ("On the job training") i stekli nove veštine i znanja iz građevinsko–instalaterskih zanata.

Do kraja 2009. godine u svih 75 kuća u naselju Ciganski kraj biće poboljšani uslovi stanovanja i svaka kuća će imati novu funkcionalnu prostoriju, opremljeno kupatilo u funkciji i biće sanirani, ranije oštećeni delovi kuća.

Palo sporazumo ramosajle si e opštona Žabalj, Ekumensko humanitarno organizacija - Rromano resursno maškaripe andar Novi Sad thaj Kancelarija pale inkluzija Rromengi, Gatisarimaske čhereske AP Vojvodinake.

O proceso lačaripe e carengo – hanavipe septičke hivjengo, čerdipe majjekh neve sobako thaj kuptilosko, sar lačaripe e čherengo ande care Rromano agor ando Đurđevo, čeren čerutne Rroma sve trajin ande godola care, save džanen godoja buči thaj/vaj agorisardine Programo bučarimasko sićope thaj sićile neve džanglimata thaj bučarimata andar građeviske – instalaterske buća.

Dži po agor 2009. bišeko ande sa 75 čera ande care Rromano agor, avela majlačo čerutno trajo thaj sa jekh čer majjekh nevi soba, lačardo kupatilo thaj arlisarime pharrade, harade kotora čhereske.

The signatories to the Memorandum are the municipality of Žabalj, EHO-Roma Resource Centre, Novi Sad and the Vojvodina Office for the Inclusion of Roma.

This project – the building of septic tanks, the construction of new living accommodation and bathrooms as well as the erection and repair of houses in the Ciganski kraj settlement in Đurđevo is directed by the inhabitants of the settlement who have the professional experience and/or have completed the RRC "On the job training" program and acquired new knowledge and skills in the building and plumbing trades.

By the end of 2009, all 75 houses in the Ciganski kraj settlement will be upgraded and each house will have functional rooms, fully fitted bathrooms and repairs completed to previously damaged houses.

INFORMISANJE I JAVNO ZAGOVARANJE:

- 2.1. Forum "Perspektive naselja Bangladeš"**
- 2.2. Info centar**
- 2.3. Pravno savetovalište / Centar za savetovanje migranata**
- 2.4. Personalna asistencija za povratnike**

VJASTIPE THAJ ANDIPE PE ĆIRE SVATUJRA:

- 2.1. Forumo " Anglunipe carego Bangladeš"**
- 2.2. Vjasako maškaripe**
- 2.3. Vortako ažutipe / Maškaripe palo ažutipe pale tradine**
- 2.4. Personalno asistencija pale našade**

INFORMATION AND PUBLIC ADVOCACY:

- 2.1. Forum entitled Future Prospects for the Bangladesh Settlement**
- 2.2. Info Centre**
- 2.3. Legal advice / Centre for advice to migrants**
- 2.4. Personal assistance for returnees**

2.1. Forum “Perspektive naselja Bangladeš”

U decembru, 2003. RRC je inicirao formiranje Foruma „*Perspektive naselja Bangladeš*“ u čijem radu i danas aktivno učestvuju stanovnici ovog naselja, lokalni organi uprave, javna komunalna preduzeća, pokrajinske institucije i lokalne NVO. Cilj Foruma jeste rešavanje postojećih infrastrukturnih problema ovog nehygieničkog naselja, kao i otpočinjanje procesa legalizacije novosadskog naselja Bangladeš.

U proteklom periodu rada Foruma, novosadska Javna preduzeća su preuzela odgovornost za rešavanje infrastrukturnih problema. Njihova ulaganja, kao i ulaganja Romskog resursnog centra će uticati na uspostavljanje komunalnog minimuma u naselju i poboljšanje kvaliteta života 67 romskih porodica u naselju Bangladeš.

2.1. Forumo “Anglunipe carego Bangladeš”

Ando decembri, 2003. bîršesko RRRM dija o putardipe – „*Anglunipe carengo Bangladeš*“, ande kaski bući vi ađes den piro kotor e čherutne kale carege, lokalne organujra, putarde komunalne preduzećujra, pokrijinske institucije thaj lokalne bi vladake organizacije. Aresipe e Forumosko si agorisipe infrastrukturne pharimatengo kale melale carengo, sar vi teljaripe te legalizujipe novosadske care Bangladeš.

Ande nakhli vrjama Forumosko, novosadske Putarde prduzećujra line doš palo agorisipe infrastuktutne pharimata. Lengo dipe, sar vi o dipe Rromne resursne maškaresko, dela o dičhipe pe kominalno majlačhipe ande kala care thaj majlačhipe ando čherutno trajo ande 67 rromane čera ande care Bangladeš.

2.1. Forum entitled “Future Prospects for the Bangladesh Settlement”

In December 2003 RRC initiated the formation of a Forum entitled *Future Prospects for the Bangladesh Settlement* in which an active role is played by the inhabitants of the settlement, local government bodies, local utility companies, regional institutions and local NGO's. The aim of the Forum is to solve existing infrastructure problems in this unhygienic settlement and to begin the process of legalisation of the Novi Sad Bangladesh settlement.

So far the Forum has succeeded in persuading the Novi Sad utility companies to take responsibility for the solution of the infrastructure problems. Their investment together with that of the Roma Resource Centre will lead to the establishment of a minimum standard of utilities in the settlement and improvement to the quality of life of the 67 families in the Bangladesh settlement.

2.2. Info centar

Info centar u svom svakodnevnom radu obuhvata sledeće usluge: informisanje, savetovanje-konsultacije, stručnu podršku, planiranje-realizaciju kampanja i umrežavanje.

Takođe, Info centar poseduje:

■ Jedinstvenu **Bazu podataka** romskih nevladinih organizacija u Vojvodini, koju u svom svakodnevnom radu koriste romske i druge NVO, kao i gradski organi uprave i pokrajinske institucije.

■ **Kompjutersku sobu** otvorenu za predstavnike romskih NVO iz Vojvodine, koji ne poseduju neophodne resurse (kompjuter, štampač, internet, fotokopir...) da bi mogli obavljati svakodnevne poslove za svoje organizacije.

Takođe, RRC organizuje **osnovnu obuku za rad na računaru** za romske aktivistkinje. Ovu vrstu obuke do sada je završilo 40 romskih aktivista-kinja.

2.2. Vjasako maškaripe

Vjastako maškaripe ande piri sajekh đeseski bući inčarel: vjaste, sikavipe svatosasar šaj, inčaripe, kampanje thaj čerdipe ve aver.

E Vjasake maskaripe si:

■ Jekhutni **Baza podatkonengo** rromane bi vladake organizacije ande Vojvodina, savi ande piri sajekh đeseski bući hasnaren rromane BVO thaj vi aver BVO, sar vi forutne uprave thaj pokrajinske institucije.

■ **Kompjutersko soba** putardi pale rromane BVO andar e Vojvodina, saven pale bući na so trubul (kompjuteri, štampači, internet, fotokopir...), te čeren pire sajekh đeseske buća pale piri organizacija.

Rromano resursno maškaripe inčarel **fundosko sičope pe kompjupejra**, pale Rroma. Kava sičope agorisarda 40 Rroma.

2.2. Info Centre:

The info centre covers the following services on a daily basis: information, advice and consulting, professional support, planning and implementation of campaigns, and networking.

The Info Centre also has:

■ A unique **database** of Roma NGO's in Vojvodina which is used daily by Roma NGO's, other NGO's, as well as city government bodies and regional institutions.

■ A **computer room** open for representatives of Roma NGO's from Vojvodina, who do not have the necessary resources (computer, printer, internet, photocopier etc.) to perform the every day tasks of their organisations.

RRC also organises **basic training in the use of computers** for Roma activists. To date 40 activists have completed this basic training.

2.3. Pravno savetovalište / Centar za savetovanje migranata:

Pravno savetovanje i pomoć u kontaktu sa institucijama je namenjena osobama vraćenim po Sporazumu o readmisiji (povratnici) kao i domicilnim Romima i interno raseljenim licima sa Kosova. Oblici pravne pomoći su: davanje pravnih saveta i informacija; izrada i popunjavanje raznih pravnih obrazaca (na primer, raznih vrsta punomoći); sačinjavanje raznih pravnih podnesaka (izjava, molbi, zahteva, požurnica, predloga, žalbi, tužbi...); sačinjavanje ugovora; pribavljanje dokumenata iz matičnih knjiga izmeštenih sa Kosova koje vode organi uprave u Srbiji (Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Niš, Vranje); pribavljanje dokumenata iz zemalja zapadne Evrope uz prevod dokumenata od strane ovlaštenog sudskog tumača.

2.3. Vortako ažutipe / Maškaripe palo ažutipe pale tradine:

Vorta ažutipe ando phanglipe e institucijena si pale manuša tradine po Phanglo svato pale read misija sar vi e Rromenge save si khatar thaj našle katar o Kosovo. Vorte save denpes: Sikavipe sar trubul te čerelpe thaj nevimata; Čerdipe thaj pherdipe vorte ramosarde patrina (sar, averčhande punomoćja); čerdipe averčande patrina sar (ramosardo sveto, rudipe, arlisarimata, pîrpe...); ramoipe ugovorengo; rodiipe patriningo andar e matočne lila inđarde katar o Kosovo, save anglumaren e organujra uprave ande Srbiiija (Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Niš, Vranje); rodiipe e patriningo andar zapadno Evropa thaj nakhavipe e patriningo katar e rig krisomaske tumačesko.

2.3. Legal advice / Centre for advice to migrants:

The provision of legal advice and assistance in contact with official institutions is intended for persons returned under the Readmission Agreement (returnees) as well as domiciled Roma and internally displaced persons from Kosovo. The forms of assistance are: Provision of legal advice and information: completion of various application forms (for example, various forms of powers of attorney, drawing up of submissions (declarations, petitions, requests, requests for urgent action, proposals, appeals and suits), drawing up of contracts, obtaining birth certificates etc. for people displaced from Kosovo, whose records are kept outside of Kosovo (Jagodina, Kragujevac, Kraljevo, Kruševac, Leskovac, Niš, and Vranje), and obtaining documents from Western European countries with translations by official court interpreters.

2.4. Personalna asistencija za povratnike

Kroz ovaj projekat formira se mreža personalnih asistenata u Novom Sadu, BEOČINU i ZRENJANINU (tri tima; ukupno 12 personalnih asistenata) koji terenskim radom identifikuju i rešavaju socijalne probleme Roma povratnika. Kroz ovaj projekat usluge se spuštaju sa institucionalnog na personalni nivo i ljudi koji nisu deo sistema, bilo iz formalnih razloga (nedostatak ličnih dokumenata, nepoznavanje sistema) ili iz razloga diskriminacije, uključuju se u njega.

2.4. Personalno asistencija pale našade

Andar kava projekto inkljel o phandavope personalne asistengo andar Novo Sado, BEOČINO thaj ZRENJININ (trin timujra; 12 personalne asistentujra), pire phirinasa arachen thaj chinaven e socijalne pharomata e Rromengo savi si boldine. Kale projektosa e buči mečelpe katar institucionalno po personalno nivo e manušengo save naj o kotor sistenosko, andar godova kaj najlen manušane lila, bi pindžaripe sistemasko) vaj andar godova kaj si lesa čerdi diskriminacija, vi von si ande leste.

2.4. Personal assistance for returnees

This project has led to the formation of a network of personal assistants in Novi Sad, BEOČIN and ZRENJANIN (three teams of 12 personal assistants in total) who identify in the field and resolve the social problems of Roma returnees. Through this project services are reduced from the institutional to the personal level and people who are not part of the system, either for formal reasons (lack of personal document, ignorance of the system) or for reasons of racial discrimination, are included in it.

OBRAZOVANJE

- 3.1. Program predškolskog obrazovanja
- 3.2. Program dopunske nastave
- 3.3. Roditeljski savet
- 3.4. Zdravstveno i obrazovanje o ličnoj higijeni
- 3.5. Kućne posete lekara

SIĆOPE

- 3.1. Programo pale anglaškolako sićipe
- 3.2. Programo pale dopunsko nastava inćardo
- 3.3. Dejengo thaj dadengo čidipe
- 3.4. Sastarimasko thaj o sićope palo manušano bimelalipe
- 3.5. Čerutno avlipe e sastarnesko

EDUCATION

- 3.1. The program of pre-school education
- 3.2. A program of extra teaching
- 3.3. Parents councils
- 3.4. Health and education in personal hygiene
- 3.5. Doctor's home visits

3.1. Program predškolskog obrazovanja

pruža podršku roditeljima dece pri upisu u novosadske vrtiće i realizuje se u saradnji sa PU »Radosno detinjstvo«, Novi Sad. Takođe, tokom leta RRC organizuje različite van nastavne aktivnosti kreativnog karaktera koje doprinose procesu pripreme dece za uključivanje u osnovnoškolski sistem.

Tokom 3 godine RRC je organizovao prevoz predškolaca.

3.2. Program dopunske nastave

se realizuje u saradnji sa OŠ »Dositej Obradović« i OŠ »Jožef Atila« u Novom Sadu. Takođe, program dopunske nastave se realizuje u saradnji sa osnovnim školama u Beočinu, Subotici, Čurugu, Đurđevu i Opovu.

3.1. Programo pale anglaškolako sićipe,

del o inćaripe e dejenje thaj dadenge e čhavorrenge, save ramosarenpe ande vrtićujra, ando jekhipa e PU „Radosno detinjstvo“, Novo Sado. Ande milaesko vrjama RRRM inćarel averčhande binastavne buća, kreativne karakterosa, save ažutin ande majloko anglatrljaripe čhavorrenge ande fundoske škole.

Nakhle 3. bîrš, o RRRM kombesa inđarelsa e čhavorren ande anglaškolalo čher.

3.2. Programo pale dopunsko nastava

inćardol e jekhimasa e FŠ „Dositej Obradović“ thaj FŠ „Jožef Atila“ anar o Novo Sado. Gajda vi, o programo dopunske nastavako inćardol fundoske školengo andar o Beočin, Subotica, Đurđevo thaj Opovo.

3.1. The program of pre-school education

offers support to parents of children in enrolling in Novi Sad nurseries and is implemented in cooperation with the Radosno Detinjstvo Pre-school Association, Novi Sad. In addition, RRC organises a range of extra-curricular activities of a creative nature during the summer which contribute to the process of preparation of children to be included in the elementary school system.

RRC has also provided transport for pre-school children for the last three years.

3.2. A program of extra teaching is implemented

in cooperation with the Dositej Obradović and Jožef Atila elementary schools in Novi Sad. There is also a program of extra tuition in cooperation with elementary schools in Beočin, Subotica, Čurug, Đurđevo and Opovo.

3.3. Roditeljski savet se u zavisnosti od potrebe i interesovanja može formirati na inicijativu stanovnika-ca romskih naselja, sa ciljem poboljšanja komunikacije između roditelja dece koja pohađaju osnovnu školu i osoblja škole, kao i zbog povećanja participacije roditelja u životu i radu škole.

3.4. Zdravstveno i obrazovanje o ličnoj higijeni

Program Zdravstvenog i obrazovanja o ličnoj higijeni se odvija u novosadskom naselju Bangladeš. Programom su obuhvaćena sva deca iz naselja Bangladeš koja pohađaju osnovnu školu.

3.5. Kućne posete lekara

Lekar RRC organizuje kućne posete i vrši usluge savetovanja, konsultacija, meri pritisak i nivo šećera u krvi, bavi se preventivnim radom i zdravstvenim prosvetavanjem.

3.3. Dejengo thaj dadengo čidipe čerelpe po trubulipe, godova šaj roden vi e carenge rroma, aresimasa majlačhe svatos, maškar čavorrenge deja thaj dada save džan ande škola thaj manuša save andar e škola, sar vi te e dej thaj dada len piro kotor ando trajo thaj buči školako.

3.4. Sastarimasko thaj o sićope palo manušano bimelalipe

Si programo e Sastarimasko thaj sićimasko andar o manušano bimelalipe, inčardol ande care Bangladeš. Amde kava programo si sa e čavorra andar e care Bangladeš, save džan ande fundoski škola.

3.5. Čerutno avlipe e sastarnesko

Sastarno RRRM džal pe čera thaj del sićomasko svato, dičhel kazom si tumaro ratesko čididipe thaj vučipe guglimasko ando rat, sikavel tumen sar te na avel džiko nasvalipe thaj ažutil tumen te hačaren so si sastaripe.

3.3. Parents councils may be formed, as required at the initiative of inhabitants of the Roma settlements, with the aim of improving communication between parents of children who attend elementary school and school staff, as well as increasing participation by parents in the life and work of the school.

3.4. Health and education in personal hygiene

A program of Health and education in personal hygiene takes place in the Novi Sad settlement of Bangladesh. The program covers all children from the Bangladesh settlement who attend elementary school.

3.5. Doctor's home visits

The RRC doctor organises home visits and provides advice services, consultations, measures blood pressure and blood sugar levels, as part of a program of preventive medicine and health education.

ZAPOŠLJAVANJE

- 4.1. Program radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja
- 4.2. Kurs tkanja u naselju Bangladeš
- 4.3. Program zajmova
- 4.4. Program grantova
- 4.5. On the job training

BUČARIPE

- 4.1. O programo bučarimasko sićope, bučaripe thaj korkorro-bučaripe
- 4.2. Kurso palo tkanje ande care Bangladeš
- 4.3. Programo udžalimasko
- 4.4. Programo grantonengo
- 4.5. On the job training

EMPLOYMENT

- 4.1. The vocational training programme for employment and self employment
- 4.2. Weaving course in the Bangladesh settlement
- 4.3. Loans program
- 4.4. Grant program
- 4.5. On the job training

4.1. Program radnog osposobljavanja, zapošljavanja i samozapošljavanja

Program radnog osposobljavanja se odvija u saradnji sa Univerzitetom za obrazovanje odraslih u Novom Sadu. Kurseve praktične, teoretske i konsultantske obuke za stručno usavršavanje (različite zanate) u periodu 2004. – 2008. godine završilo je 67 romskih polaznika-ca, a u septembru, 2009. godine upisano je 30 novih polaznika-ca. Nakon uspešnog završetka zanatskih kurseva polaznici-ce dobijaju Sertifikate o uspešno završenom kursu koji im mogu pomoći pri zapošljavanju i uticati na sticanje ekonomske samostalnosti. U proteklih 5 godina, a uz pomoć dobijenog sertifikata 20% kursista se zaposlilo. Tokom 2007. i 2008. godine identičan program je realizovan u saradnji sa otvorenim univerzitetima u Subotici i Pančevu.

4.1. O programo bučarimasko sičope, bučaripe thaj korkorro-bučaripe

O programo bučarimasko sočope inčardil jekhtane e sičimaske čheresa palo sičope majpuranengo ando Novi Sad. Sa godola buča save anen džiko agoripe e kursonengo (avrečhande zanatujra), katar 2004 – 2008. birš e kursujra agorisarde 67 roma, ando septembro, 2009. birš ramosarde si 30 neve. Polo agor e kursonengo, kola save teljaede po kurso len e sertifikatujra thaj diplome save ažutina len te maj ločes aračhen buči savo vazdela lengo ekonomokano zuralipe. Ande nakhle 5 birš, a sertifikatos a ande vas, 20% kola save agorisarde e kursujra, arakhline buči. Ande 2007 thaj 2008. birš kasavo programo inčardilo ande jekhtane e putarde sičomaske čherenca ande Subotica thaj Pančevo.

4.1. The vocational training programme for employment and self employment

The training program is held in cooperation with the Adult Education University in Novi Sad. Courses in practical, theoretical and consultancy training for professional development (various trades) over the period of 2004. – 2008. were completed by 67 Roma students and in September 2009, 30 new students were enrolled. After successful completion of vocational training courses the students are awarded Certificates of successful completion which will help them in finding employment and assist them in becoming economically independent. Over the past 5 years 20% of those completing courses have found employment with the aid of the certificates awarded. During 2007 and 2008 an identical program was implemented in cooperation with the Adult Education Universities in Subotica and Pančevo.

4.2. Kurs tkanja u naselju Bangladeš

U periodu 2005 - 2008. godine RRC je organizovao bazične i napredne kurseve tkanja za Romkinje iz novosadskog naselja Bangladeš.

Danas, dve Romkinje iz naselja Bangladeš uspešno privređuju i doprinose ekonomskoj samostalnosti porodica zahvaljujući veštinama i znanju, kao i praksi koje su stekle tokom realizacije kurseva.

4.3. Program zajmova

Povratna sredstva su namenjena pripadnicima romske nacionalne zajednice radi daljeg razvoja privatnog posla ili započinjanja novog privatnog posla. Zajmovi se daju za kupovinu mašina, opreme, sirovina, adaptaciju poslovnog prostora...

4.2. Kurso palo tkanje ande care Bangladeš

Ande 2005 – 2008. birš RRRM inčarda fundoske thaj anglunimaske kursujra palo tkanje pala rromnja andov novosadoski cara Bangladeš.

Ađes, 2 Rromnja andar cara Bangladeš, mišto čeren bući thaj godolasa ločaren thaj anglunin piro ekonomikano korkorripe, sa godova nais godoleke so sičile pe kursujra.

4.3. Programo udžalimasko

Boldimaske love si činade pala e Rroma, pala lengo majdur zuralipe korkorrikane bućako vaj teljaripe neve bućako. Udžalimata den pe palo čindipe thaj čerdike sa kolesko so trubul pale bući...

4.2. Weaving course in the Bangladesh settlement

From 2005 to 2008 the RRC has organised basic and advanced weaving courses for Roma women from the Novi Sad settlement of Bangladesh.

Today 2 Roma women from the Bangladesh settlement are successfully earning a living and contributing to the independence of their families, thanks to the skill and knowledge and practise acquired through this course.

4.3. Loans program

Repayable funds are intended for members of the Roma national community for further development of private businesses and the commencement of new businesses. Loans are awarded for the purchase of machines, equipment, raw materials, and adaptation of business premises.

4.4. Program grantova

Bezpovratna sredstva su namenjena pripadnicima romske nacionalne zajednice za opremanje radnog mesta i stvaranje uslova za rad i to: za nabavku osnovnih sredstava, sirovina, repromaterijala, mašina, opreme i rezervnih delova potrebnih za realizaciju programa samozapošljavanja, adaptaciju poslovnog prostora i za registraciju preduzeća.

4.5. On the job training

Program »On the job training« se realizuje u romskim naseljima gde se implementira RRC projekat poboljšanja uslova stanovanja. Romi-kinje dobijaju mogućnost da se u svom okruženju obuče za različite građevinsko-instalaterske zanate, a nakon uspešno završenog kursa dobijaju mogućnost da svoje veštine i znanja, primene tokom sanacije kuća u romskim naseljima.

4.4. Programo grantonengo

Bibildimaske love save si činade pale Rroma, palo lačharipe bučarimaske thanesko thaj te aresele či godova te aveltu sa palo bučaripe thaj sa godova savo anel džiko korkorro bučaripe.

4.5. On the job training

Programo »on the job training« inčardol ande rromane care, kaj inčardon e RRRM – ske projektujra palo majlačho čerutno trajo. Rroma – nja, len o šaipe te kolenge savenca trajin ando trujalipe sikaven građevinsko – instalaterske zanatujra, a palo agoripe e kursosko, silen šaipe te pengo džangipe sikaven gajda kaj ažutina te lačhardon e čhera ande rromani cara.

4.4 Grant program

Non-repayable funds are intended for members of the Roma national community for the equipping of work premises and creation of working environment including: purchase of fixed assets, raw materials, spare parts, machine, equipment essential for the implementation of self employment programs as well as the adaptation of business premises and registration of businesses.

4.5. On the job training

The On the Job Training program is carried out in Roma settlements, where the RRC program for the improvement of living conditions is being implemented. Roma are given the opportunity within their own environment to learn various building and fitting jobs, and on the successful completion of courses are given the opportunity to apply their skills and knowledge in the repair of houses in the Roma settlements.